

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Nijmegen
T.a.v.
Postbus 9105
6500HG Nijmegen

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Olonummer
7675785

Onze referentie
1379634

Datum 17 mei 2023
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Naam Sint Stevenskerk
Adres St. Stevenskerkhof 64
Postcode/plaats 6511VZ Nijmegen
Gemeente/provincie Nijmegen; Gelderland;
Monumentnummer 31181

Geacht college,

Op 7 april 2023 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen met daaraan verbonden de volgende voorschriften:

- Ter onderbouwing van de keuze van voorzetbeglazing aan de buitenzijde een matrix te maken waarin de keuzemogelijkheden voor voorzetramen (zowel binnen- als buiten-) komen, evenals soorten ventilatie (binnenlucht- en buitenlucht) worden gewaardeerd en gewogen, waarbij ook de verschillende windrichtingen van de gevels in acht genomen worden;
- Heroverweeg het geheel verloten van de ramen;
- Betrek onze specialiste glas-in-lood Janneke van der Stok bij de restauratie van de glas-in-lood ramen;
- nadere onderbouwing van aantal akoestische panelen met advies van het geluidsburo in de gerfkamer.

Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Het plan

Het plan behelst de herinrichting en verduurzaming van het gebouw (Fase Midden) en het isoleren van de vensters door middel van voorzetbeglazing (buitenvoorzetramen) in de Stevenskerk.

Motivering

Op 30 januari en 20 april 2023 heb ik een overleg gehad met u en de directie van de Stevenskerk en de architect om over de verduurzamingsplannen in de Stevenskerk te praten. U vraagt mij nu om een definitief advies.

Het plan is om de vensters in de Stevenskerk te isoleren met een voorzetbeglazing (buitenvoorzetraam) van gestructureerd (enkel)glas, mogelijk Daarbij is nu het plan om het glas-in-lood na restauratie in de sponning terug te plaatsen, terwijl de glasplaat aan de buitenzijde binnen de negge in een messing profiel wordt geplaatst. De plaat wordt vastgezet met dopmoeren die geschroefd zijn in de brugstaven. De bindroeden komen terug, de bindroosjes niet. In de Zuiderkapel en in de gerfkamer is sprake van voor- en achterzetbeglazing. We kunnen op hoofdlijnen akkoord gaan met dit plan.

Keuze binnen- of buitenvoorzetramen

De keuze voor binnenvoorzetramen of buitenvoorzetramen is ingegeven om de tocht en de koudeval langs de ramen te verminderen. Het is een van de verduurzamingsmaatregelen, die het meeste effect sorteert en een comfortabeler gebruik van de kerkruimte mogelijk maakt. Het is ook ter bescherming van het condensatiegevoelige glas-in-lood en om de weer- en winddruk op het glas te verminderen. Een en ander is ook vast gelegd in een memo van Deerns Nederland van 12 december 2022. In de waardenstelling van Ronald Glaudemans uit 2013 wordt het gebruik van helder kathedraalglas in de vensteropeningen als positieve monumentwaarde gezien. De materialisering van de gereconstrueerde venstertraceringen hebben weer een indifferente waarde. Met deze waardenstelling kan de aanpak twee kanten op. Ter behoud van monumentale waarden is zowel te verdedigen dat de isolatiebeglazing aan de binnenkant als aan de buitenkant komt. Tot nog toe is de voorkeur van de aanvrager voor buitenvoorzetramen. Dat is goed mogelijk. Echter, ik mis een onderbouwing om de gemaakte keuze te beoordelen. Ik adviseer u daarom om een matrix waarin de keuzemogelijkheden voor voorzetramen (zowel binnen- als buiten-) komen, evenals soorten ventilatie (binnenlucht- en buitenlucht) worden gewaardeerd en gewogen, waarbij ook de verschillende windrichtingen van de gevels in acht genomen zouden moeten worden. In de Gerfkamer en de Zuiderkapel zijn al binnenvoorzetramen. Ik geef de suggestie om de ervaringen hiermee mee te nemen. Ik word over de matrix graag nader geïnformeerd.

Ik wil meegeven dat bij de Noorder-en Zuiderkapel, gezien de nieuwe functie, hier het gebaar van een grote ingreep door middel van nieuwe ramen denkbaar is.

Restauratie glas-in-lood

In een eerder advies d.d. 12 juli 2022 met kenmerk 1277991 ging ik al akkoord met de restauratie van het glas-in-lood. Toen heb ik ook al aangegeven dat mogelijk niet al het loodwerk vervangen hoeft te worden. Te overwegen valt om te herlodden. Het is in dat geval aan te bevelen dat op de steigers, in het werk, bekeken gaat worden wat daadwerkelijk vernieuwd moet worden en wat behouden kan blijven omdat er toch voorzetbeglazing geplaatst gaat worden.

Warmtepomp

De kerk zelf wordt verwarmd en geventileerd door middel van vloerverwarming en een ventilatie- en verwarmingssysteem met CO2 sturing. Het idee is dat de vloeren dan constant met de warmtepompen warm gehouden worden en dat

overdag met de ventilatie aanvullend wordt verwarmd wanneer dat gewenst is. De CV wordt vervangen door warmtepompen die op het dak komen. Ik kan akkoord gaan met de plaatsing van de warmtepompen en het verloop van het leidingwerk.

Fase midden-west herinrichting

Ten aanzien van de werkzaamheden in het middendeel van de kerk ben ik positief over het opnieuw maken van een nis in de zuiderbeuk, de vernieuwing van de keuken, de herinrichting van de Gerfkamer en het verplaatsen van de borden die afkomstig zijn van de scheidingswand van de Zuiderkapel (tiengebodenbord, bakkersgilde). Bij het aanbrengen van akoestische panelen mis ik nog het advies van het akoestisch bureau. Als de panelen zoals in de zuiderkapel worden geplaatst, kan ik daar mee instemmen. Graag krijg ik nog de nadere informatie. Ook met de verplaatsing van twee van de predikantenborden naar de Gerfkamer en de rest naar de opslag kan ik instemmen. Het naoorlogs meubilair met doopvont en preekstoel uit de zuiderkapel krijgen een museale opstelling in de kerk.

Het bankenplan wordt flexibeler waarbij een deel van de banken en stoelen verdwijnt. De preekstoel wordt verplaatst en hieromheen komt het gereconstrueerde doophek. De prinsenbank wordt verplaatst naar de kooromgang. De herenbank blijft ongeveer op dezelfde plek. Ondanks dat met dit voorstel de directe historische zichtlijn tussen de banken en de preekstoel verbroken ga ik mee in de uitleg dat deze indeling het meest geschikt is om het middengedeelte van de kerk flexibeler en efficiënter te kunnen gebruiken.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de staatssecretaris van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,